

Geografi, årskurs 7 elevuppgifter

Tag fram en atlas.

1. I vilka hav fiskar svenska fiskare?

Leta upp:

- Bottenhavet
- Östersjön
- Kattegatt
- Skagerrak
- Nordsjön

2. Reflektionsuppgift:

Studera djupen i de olika områdena. Tänk på att flera fiskebåtar har redskap som skall ned på botten! Vilka redskap tror du är mest lämpade till att fiska med på djupa bottnar?

Tips! Studera redskapen i "Fakta om Fisk & Skaldjur".

3. Diskussionsuppgift:

a. Vilken skillnad är det på vattnets salthalt och kvalitet i Östersjön respektive Skagerrak och Kattegatt?

b. Finns det havsfisk på västkusten som inte förekommer på ostkusten, och vise versa?

Tips! Se fångstzonkartorna i "Fakta om Fisk & Skaldjur".

c. Vilka är våra största insjöar?

d. Vilka fiskarter fiskar vi där?

e. Nämn några fiskar som förekommer i både hav och sjö?

f. Vad tror du det beror på att de kan förekomma i både hav och sjö?

Tag fram en atlas

Se på världskartan

4. Leta upp

Stilla Havet

Indiska Oceanen

Atlanten

Nordsjön

Arktis

Antarktis

Medelhavet

Mexikanska Golfen

a. Skriv upp haven i storleksordning

b. Vilka länder ligger runt dessa hav?

Lärarstyrda diskussionsfrågor

Varje land har en egen fiskezon inom ett antal sjömil från land (det är olika för olika länder hur stort fiskeområde de har). Inom denna gräns är det oftast bara det egna landet som får lov att fiska. Bortom denna gräns är det internationella överenskommelser som avgör vilket land som får fiska och hur mycket. I vissa fall är det många länder som skall "dela på" fiskevatten.

- Titta på alla de stora haven – vem tror du får fiska här? Bryr sig fiskarna som simmar omkring i havet om vilka landsgränser som vi ritat in på kartan. Om Sverige vill "spara" sin fisk för att den skall växa sig större, kan ett annat land fiska upp denna fisk när den simmar över gränsen från Sverige?
- Tänk ut ett bra sätt att fördela fisken rättvist över länderna. Skall alla få fiska hur mycket de vill?
- Vem äger egentligen fisken i havet?

Information om mycket som berör fisket finns på Fiskeriverkets hemsida www.fiskeriverket.se .

FACIT Geografi

1. Svenska Fiskare fiskar vanligtvis i

- Bottenhavet
- Östersjön
- Kattegatt
- Skagerrak
- Nordsjön

2. På djupa vatten fiskar man vanligen med bottentrål. Det går också an att ha ett krokfiske på flera hundra meters djup.

3. Svar på diskussionsfrågor

a. På västkusten i norra Bohuslän är salthalten från drygt 3 % till cirka 2 % i Öresund. Sedan sjunker salthalten ju längre in i Östersjön man kommer. Uppe i Bottenviken är det nästan inget salt alls. Detta vatten med lite salt i kallas ofta för bräckvatten eller brackvatten. På grund av att Östersjön är ett slags ”innanhav” så är det här fler problem med höga halter av föroreningar genom utsläpp från omkringliggande industrier och jordbruk.

Att vattnet i Östersjön och längre norrut är mindre salt beror framförallt på att vattnet späds ut från åar och älvar, vilka ju bland annat innehåller smältvatten från fjällen.

b. *Sill* förekommer på västkusten och när den simmar i Östersjön och längre norrut i Bottenhavet och Bottenviken kallas den *strömming*. Om man landar sillen norr om Kristianopel (ligger strax norr om Karlskrona) så kallas den för strömming. Strömmingen är ofta mindre mindre än sillen. Det är samma art men olika stammar.

Lax förekommer både i insjöar, älvar och i havet. Laxen trivs i strömmande vatten. De små laxarna ”vandrar” ut i havet, antingen till Östersjön eller till Atlanten och stannar där några år så den hinner växa till sig ordentligt. På sommaren vandrar laxen tillbaka till älvarna igen. Laxen finns också i Väneren, men idag är den mesta laxen odlad. Odlingarna finns framförallt utanför Norges kust.

Ål förekommer i haven samt i sjöar och åar i nästan hela Sverige, både på öst- och västkust. Ålen vandrar långa sträckor och den leker i Saragassohavet. Förflyttar sig med Golfströmmen till Europa där den växer upp.

Torsk finns runt hela Sveriges kust.

Sjurygg, kvabbso eller stenbit är tre namn på samma fisk. Kvabbso är honan och stenbit hanen. Den förekommer på västkusten och i Östersjön upp till Ångermanland, men där är den inte så vanlig. Det är en saltvattensfisk men klarar av att leva i bräckt vatten.

Flera av *plattfiskarna* förekommer både i Skagerrack, Kattegatt, Nordsjön och i Östersjön.

Rödspätta förekommer runt Norges och Island kuster, över Nordsjön och runt Brittiska öarna samt runt Sveriges kust från Bohuslän till Stockholm.

Sandskädda förekommer i samma vatten som rödspättan men inte så långt norrut. Den förekommer till Öland och Gotland.

Skrubbskädda förekommer också runt Norges kust och kusten utanför Brittiska öarna. Den förekommer lite längre upp i Östersjön, upp mot Åland och in i Finska viken. Runt Gotland fiskar man mycket skrubbskädda.

Slätvar förekommer utefter västkusten och runt Sveriges sydspets. De förekommer också runt Norges sydkust och i södra Nordsjön.

Piggvar förekommer från Lofoten i norr runt Norges och Sveriges kuster upp till Åland.

Blåmussla förekommer runt vår kust från Bohuslän upp till Ångermanland. I Östersjön blir den inte så stor som på Västkusten.

Arter som bara lever i "riktigt" saltvatten och som inte tycker om att simma över till östkusten är; kolja, bleka, sej, långa, vitling, lubb, kummel, havskatt, havskräfta, hummer och krabba.

c. Våra största insjöar är:

- Vänern
- Vättern
- Mälaren
- Hjälmarén

Andra stora sjöar som är fiskrika:

- Storsjön
- Siljan
- Bolmen

d. De vanligaste fiskarterna som finns i sötvatten, speciellt i de stora sjöarna är:

- gädda
- gös
- abborre
- lake
- sik
- siklöja

e. Fiskar som kan förekomma både i hav och sjö är:

Lax, öring, röding, regnbåge, ål, sik

f. De arter som förekommer både i hav och sjö har förmågan att reglera sin saltbalans i kroppen. En fisk har ju alltid en och samma salthalt i kroppen (precis som vi) och i sötvatten

simmar den runt i (och dricker) vatten som har en lägre salthalt än dess kropp. I havet simmar den runt i (och dricker) vatten som är saltare än dess kropp.

4 a. Haven i storleksordning;

1. Stilla Havet
2. Indiska oceanen
3. Atlanten
4. Medelhavet
5. Nordsjön
6. Mexikanska golfen
7. Östersjön

4 b. Stilla havet:

- Colombia
- Ecuador
- Peru
- Chile
- Nya Zeeland
- Australien
- Nya Guinea
- Indonesien
- Filippinerna
- Taiwan
- Japan
- Ryssland

Atlanten:

- Canada
- USA
- (Maine, New Hampshire, Massachusetts, Connecticut, New Jersey, Delaware, Maryland, Virginia, North Carolina, South Carolina, Georgia, Florida, Bahamas)
- Venezuela
- Guyana
- Surinam
- Franska Guyana
- Brasilien
- Uruguay
- Argentina
- Sydafrika
- Namibia
- Angola
- Zaire

- Kongo
- Gabon
- Kamerun
- Nigeria
- Benin
- Togo
- Ghana
- Elfenbenskusten
- Liberia
- Sierra Leone
- Guinea Bissau
- Senegal
- Mauretanien
- Marocko
- Portugal
- Spanien
- Frankrike
- Storbritannien
- Irland
- Island
- Grönland

Medelhavet:

- Spanien
- Frankrike
- Monaco
- Italien
- Slovenien
- Kroatien
- Montenegro
- Albanien
- Grekland
- Turkiet
- Syrien
- Libanon
- Israel
- Egypten
- Libyen
- Tunisien
- Algeriet
- Marocko

Mexikanska golfen:

- Mexico
- USA
- (Texas, Louisiana, Mississippi, Alabama, Florida)

- Cuba

Indiska oceanen:

- Sydafrika
- Moçambique
- Madagaskar
- Tanzania
- Kenya
- Somalia
- JEmen
- Oman
- Pakistan
- Indien
- Bangalesh
- Burma
- Tailand
- Malaysia
- Indonesien

Östersjön:

- Sverige
- Finland
- Estland
- Lettland
- Litauen
- Ryssland
- Polen
- Tyskland
- Danmark

Geografi, årskurs 7 elevuppgift

Längst Sveriges kust finns det många fiskesamhällen. Fiskebåtarna har bokstavskombinationer och siffror för att man skall veta varifrån en båt kommer och vem som äger båten. Bokstäverna är nästan alltid första och sista bokstaven i hamnens namn.

Följ kusten och se vad de olika bokstavskombinationerna betyder:

FG		SD	
GE		SE	
GG		SG	
HA		SIN	
HD		SL	
HG		SM	
HL		SN	
HND		TG	
KA		UA	
KN		UÅ	
KR		VG	
LA		VK	
LL		VY	
LÅ		YD	
MÖ		ÅS	
NG		ÖK	
NGR			
ON			
PÅ			

FACIT

FG	Falkenberg	SD	Strömstad
GE	Gävle	SE	Slite
GG	Göteborg	SG	Sölvesborg
HA	Happaranda	SIN	Simrishamn
HD	Halmstad	SL	Sundsvall
HG	Hälsingborg	SM	Stockholm
HL	Hudikvall	SN	Smygehamn
HND	Holmsund	TG	Trelleborg
KA	Karlskrona	UA	Uddevalla
KN	Karlshamn	UÅ	Umeå
KR	Kalmar	VG	Varberg
LA	Landskrona	VK	Västervik
LL	Lysekil	VY	Visby
LÅ	Luleå	YD	Ystad
MÖ	Malmö	ÅS	Åhus
NG	Nyköping	ÖK	Örnsköldsvik
NGR	Norrköping		
ON	Oskarshamn		
PÅ	Piteå		